

Ο Μέγας Φώτιος και ο σύγχρονος Οικουμενισμός

/ [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Υπό του κ. **ΑΝΔΡΕΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Πανηγυρικός Λογος εκφωνηθείς υπό του Καθηγητού της Ιστορίας Δογμάτων και Συμβολικής κ. Ανδρέου Θεοδώρου εν τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών κατά την συνοδικήν θείαν Λειτουργίαν εν τω Καθολικώ της Ιεράς Μονής Πεντέλης την 6ην Φεβρουαρίου 1970, εορτήν του Αγίου Φωτίου.

Η 6η Φεβρουαρίου είναι η ημερομηνία, την οποίαν η Ορθόδοξος Καθολική Εκκλησία ημών ώρισεν εις μνήμην Φωτίου του Μεγάλου. Δι' ο και ημείς σήμερον, αγαλλομένω ποδί και σκιρτώση καρδία, προσήλθομεν εις τον Ιερόν τούτον Ναόν, ίνα, εν ιεροπρεπεί και κατανουκτικώ και ησυχίω μοναστικώ περιβάλλοντι, τιμήσωμεν τον εορταζόμενον Άγιον, όστις, διαγράψας τροχίαν αιγλήεσαν και λαμπροφόρον εν τω πνευματικώ στερεώματι της Εκκλησίας, κατέστη αστήρ παμφαής και πολύφωτος, αποστίλβων την θεσπεσίαν μαρμαρυγήν και το αείζων πνευματικόν κάλλος της Ορθοδοξίας, καταλάμπων δε τοις εαυτού μεγαλείοις εν οίς εθαυμάστωσεν αυτόν ο Κυριος, άπαν το οικουμενικόν πλήρωμα της γεραράς και σεπτής ημών Μητρος Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Η ιερά μνήμη του Φωτίου συνεδέθη προς στιγμάς εξόχως κρισίμους και χαλεπάς δια τε την Ανατολικήν Ορθόδοξον Εκκλησίαν και το Ελληνικόν Έθνος ημών. Συνεδέθη η μνήμη αυτού προς το θλιβερόν Σχίσμα των Εκκλησιών, η μάλλον προς

την απόσχισιν της εν τη Δυσει Παπικής Εκκλησίας εκ του ενιαίου κορμού της Μιας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής του Χριστού Εκκλησίας, επισυμβάσαν υπερμεσοσύνης της Θ' μ.Χ. εκατονταετηρίδος. Το πελώριον ηθικόν ανάστημα του Φωτίου, εφ' ου, ως επί πέτρας ακλινούς, προσκρούσαντα διελύθησαν εις αφρούς τα μανιώδη κύματα του παπικού επεκτατισμού, και όπερ τοσούτον σθεναρώς εταπείνωσε την εν τη Δυσει «επηρμένην οφρύν» του παπικού δεσποτισμού και της αλαζονείας, επέσυρεν, ως ήτο φυσικόν, εν μεν τω Βυζαντίω τας πολυειδείς κατ' αυτού συκοφαντικάς δυσφημήσεις των εκκλησιαστικών και πολιτικών αντιπάλων αυτού, εν δε τη Δυσει την άκρατον μήνιν των υποτελών του παπισμού, οίτινες προσεπάθησαν ποικιλοτρόπως να αμαυρώσουν την φήμην του, και να παραστήσουν αυτόν ως τον πρώτον και κύριον υπαίτιον του επισυμβάντος εκκλησιαστικού Σχίσματος. Και η μεν Ορθόδοξος Ανατολή, παραμερίσασα τας κατά του Φωτίου παντοειδείς επιθέσεις των αντιπάλων του, εδικαίωσε τούτον πανηγυρικώς και εν Συνόδοις Εκκλησιαστικαίς και άλλως, ιδούσα εν τω προσώπω αυτού Φωτιον τον Μεγαν, τον σθεναρόν και συνετόν αμύντορα των πατρίων και της Ορθοδοξίας, τον άκαμπτον υπερασπιστήν της πίστεως και της ανεξαρτησίας αυτής, ον κατεχώρισεν εις τας τάξεις των Αγίων της και κατέταξεν εις την ευγενή χορείαν των λαμπρών αθλητών και προμάχων της πίστεως. Η δε επιστήμη της Ιστορίας, ιδία εν ταις ημέραις ημών και μάλιστα εν τω προσώπω διαπρεπών ρωμαιοκαθολικών ιστορικών επιστημόνων και θεολόγων, μετά από μακράς και ενδελεχείς ερεύνας και σπουδάς, αποκαθήρε την μνήμην του ιερού ανδρός, απαλλάξασα τούτον της μομφής επί κυρία υπαιτιότητι εν τω δημιουργηθέντι εκκλησιαστικώ Σχίσματι.

* * *

Βεβαίως τα πρωταγωνιστήσαντα εν τω Σχίσματι πρόσωπα, Παπας Νικόλαος Α' και Οικουμενικός Πατριάρχης Φωτιος, δεν ήσαν οι εφευρέται και δημιουργοί του Σχίσματος, το οποίον, ως γνωρίζομεν, δεν εξέσπασεν ως κεραυνός εν αιθρία εν τω πνευματικώ ορίζοντι της καθολικής Εκκλησίας. Εν τω προσώπω των δύο τούτων εκκλησιαστικών ανδρών συνητηθήσαν και συνεκρούσθησαν υπερμεσοσύνης του Θ' μ.Χ. αιώνος, δύο κόσμοι σαφώς διακεκριμένοι αλλήλων και εν πολλοίς αντίθετοι. Εκ της συγκρούσεως δε ταύτης προήλθε μεν καθ' ιστορικήν αναγκαιότητα ο φοβερός του Σχίσματος κεραυνός, τούτον όμως ηρέμα και βαθμηδόν παρεσκεύασαν και εν τέλει εδημιούργησαν σύννεφα πολλά και πυκνά, συσσωρευθέντα εν τω πνευματικώ ορίζοντι της Εκκλησίας. Ούτως εν τω προσώπω του Παπα Νικολάου Α' εύρε τον κλασικώτερον εκπρόσωπον αυτού εις κόσμος συγκεκριμένος και ίδιος με σαφή και έντονον εκκλησιαστικήν και πνευματικήν ιδιορρυθμίαν. Εν τω προσώπω Νικολάου Α' απέμαξε το εντελέστερον ιδεώδες αυτού ο Παπισμός, υφ' ον κυρίως νοούμεν το πνεύμα, τας τάσεις και την

ιδιομορφίαν, άτινα προσεκτήσατο βαθμηδόν εν τη ροή των αιώνων η εν τη Δυσει Χριστιανοσύνη. Εν τω προσώπω του Νικολάου εύρε την αποκορύφωσιν και την τελείωσιν αυτού εις αντιβιβλικός δεσποτισμός, όστις, βοηθούντος εις τούτο του λατινικού συγκεντρωτικού, απολυταρχικού και επεκτατικού πνεύματος, ήρχισε να κάμνη ενωρίτατα την εμφάνισιν αυτού εν τη Δυσει, ήδη εν τω προσώπω των αρχαίων παπών Βικτωρος Α' και Στεφάνου Γ' . Τα πρεσβεία τιμής, άτινα η Καθολική του Χριστού Εκκλησία πρεπόντως απένειμε τω Παπα ως επισκόπω της περιπτύστου παλαιάς Ρωμης, της παλαιφάτου και λαμπράς πρωτευούσης της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και ευκλεούς πόλεως των αγίων και των μαρτύρων κατά παρεκδοχήν του νοήματος βιβλικών χωρίων απέβησαν συν τω χρόνω πρεσβεία εξουσίας και αρχής. Ον δε τρόπον ο Πετρος, κατά την γνώμην των παπικών, υπήρξεν δήθεν θείω δικαίω ο πρώτος του συλλόγου των Αποστόλων, ούτω και ο Παπας, ο δήθεν διάδοχος αυτού εις τον επισκοπικόν θρόνον της Ρωμης, κληρονομών το πρωτείον εκείνου έδει να η θείω δικαίω, αντι PRIMUS INTER PARES, κατά την ορθήν του τίτλου έννοιαν, PRIMUS SUPER OMNES, η ορατή κεφαλή της Καθολικής Εκκλησίας του Κυρίου, συγκεντρών εν εαυτώ άπασαν την εν τη Εκκλησία διδακτικήν, νομοθετικήν, δικαστικήν και διοικητικήν εξουσίαν, τη αυθεντία του οποίου έδει να υποτάσσωνται άπαντες ενεξαιρέτως οι επίσκοποι και αυταί ακόμη αι Συνοδοι Ανατολής και Δυσεως. Ούτως η Δυτική Εκκλησία ευρεθείσα μακράν του συνοδικού συστήματος διοικήσεως της αρχαίας Ανατολής και εις εν και μόνον Πατριαρχείον οργανωθείσα, ετράπη ιδίαν οδόν, ενσαρκώσασα βαθμηδόν εν εαυτή το πνεύμα και τας τάσεις των αρχαίων Λατίνων, καταστάσα εν τούτω αυτόχρημα λατινική. Το απολυταρχικόν τούτο πρωτείον του Παπα, υποδαυλιζόμενον αείποτε και αναρριπιζόμενον υπό του επεκτατικού λατινικού πνεύματος, έμελλε συντόμως να έχη τάς φυσιολογικάς επεκτάσεις αυτού και επί του πολιτικού πεδίου. Κρατυνθέν εκκλησιαστικώς και λαμπρυνθέν εν τη συνειδήσει των βαρβάρων λαών της Δυσεως, παρ' οίς σπουδαίως ειργάσθη πολιτιστικώς ο Παπας, το παπικόν τούτο πρωτείον έμελλε, ιδία αφ' ότου ιδρύθη εν τη Δυσει το παπικόν κράτος και τεχνηέντως εκραταιώθη η εξουσία του Παπα δια των θρυλικών πλαστογραφιών και Ψευδοϊσιδωρείων Διατάξεων και της Ψευδοκωνσταντινείου Δωρεάς, να προσλάβη και κοσμικήν αίγλην και λαμπρότητα, τούθ' όπερ άριστα υφηγείται η βραδύτερον διατυπωθείσα περί δύο ξιφών (πνευματικού και πολιτικού) θεωρία του Παπισμού. Το διττόν τούτο πρωτείον στενοχωρούμενον και οιονεί ασφυκτιών εν τη Δυσει, εζήτει αφορμήν να εκχυθή ασυγκράτητον και λάβρον και εν τη Ανατολή, ευρόν επί τέλους τον κλασικώτερον ενσαρκωτήν αυτού εν τω προσώπω του θρυλικού Παπα του Σχίσματος Νικολάου Α'.

* * *

Ετέρωθεν εν τω προσώπω του Πατριάρχου Φωτίου συνηντάτο και εύρισκε τον κλασικώτερον εκπρόσωπον αυτού εις άλλος κόσμος, με έντονον ομοίως την πνευματικήν ιδιομορφίαν αυτού. Ο Φωτιος υπήρξεν ο τελειότερος ενσαρκωτής του ιδεώδους του ελληνοχριστιανικού βυζαντινού πολιτισμού. Κατέχων αρτίαν και παμμερή μόρφωσιν και περικοσμούμενος δια σπανίων πνευματικών προσόντων και προσωπικότητος ισχυράς, όμως απηχών εν εαυτώ την σύνεσιν, την νηφαλιότητα, την σεμνότητα και το εράσμιον πνευματικόν κάλλος της Ορθοδόξου Ανατολής και εν χριστιανική μοναστική ταπεινοφροσύνη ανατραφείς και γαλουχηθείς, ουδαμώς έστεργε την λαμπρότητα του οικουμενικού της Κωνσταντινουπόλεως θρόνου, μονονουχί βία εις τούτον ανυψωθείς. Εν τω προσώπω αυτού έστιλβεν ασπασίως η καθαρότης και η ευγένεια της αρχαίας αποστολικής παραδόσεως, η ωραιότης και το σπινθηροβόλον πνεύμα μιας γονίμου θεολογίας, οίαν διέπλασεν η συμβολή και αγαστή εναρμόνισις της θείας εξ αποκαλύψεως αληθείας προς τον έλληνα λόγον και την σοφίαν, Θεολογίας ήτις, καθημαγμένη εκ της μακραίωνος πάλης αυτής προς τας αιρέσεις και την πλάνην, διετήρησε καθάραν και άσπιλον την παραθήκην της πίστεως, το κήρυγμα του Σωτήρος και των Αποστόλων, τον θησαυρόν της θείας εξ αποκαλύψεως αληθείας. Εν τω προσώπω του Φωτίου διεγράφοντο άριστα τα ιδεώδη της Ορθοδοξίας, ο φλογερός έρωσ προς το δόγμα και την θείαν αλήθειαν, η άκαμπος μαχητικότης υπέρ του προγονικού της ορθοδόξου παραδόσεως θησαυρού, το φιλελεύθερον και δημοκρατικόν πνεύμα του συνοδικού εκκλησιαστικού συστήματος διοικήσεως, η φευγαλέα αναδρομή του πνεύματος εις την μυστικήν ενατένισιν των θείων πραγμάτων και η αποκόλλησις τούτου εκ των υποθέσεων της παρούσης ζωής.

* * *

Εν τω προσώπω λοιπόν των δύο τούτων ισχυρών ανδρών συνηντήθησαν, ως είπομεν, και βίαιως συνεκρούσθησαν δύο εκκλησιαστικοί κόσμοι διάφοροι και αντίθετοι αλλήλων. Εξωτερικήν αφορμήν δια την σύγκρουσιν έδωσαν τα γνωστά εκ της εκκλησιαστικής ιστορίας γεγονότα, η εις τον θρόνον της Κωνσταντινουπόλεως ανάρρησις του Φωτίου και η σύγκρουσις τούτου προς τον Ιγνάτιον και η παρ' ενορίαν επέμβασις του Παπα εις τα πράγματα της Εκκλησίας της Βουλγαρίας. Εις αμφοτέρας τας περιπτώσεις ταύτας ο Παπας ενόμισεν, ότι εύρε την κατάλληλον ευκαιρίαν ενεργού αναμίξεως και επιβολής του πρωτείου αυτού και εις την Ανατολικήν Εκκλησίαν, γενόμενος εν προκειμένω ο κύριος πρωτουργός του Σχίσματος. Ο Φωτιος, ανεκτικός μέχρι τούδε έναντι των απειλών και της κατ' αυτού πολεμικής του Νικολάου, όμως προ του επικρεμαμένου κινδύνου ανώρθωσε το πελώριον πνευματικόν ανάστημα αυτού και έδρασεν αποφασιστικώς και αστραπιαίως. Αι δογματικάί κακοδοξίαι του Παπισμού, εις ας

ευχερώς παρήγετο το πρωτεϊόν και το αλάθητον, και ιδιαιτέρως το Filioque –το οποίον μέχρι τούδε η Ανατολή δεν επρόσεξεν αρκούντως, λόγω των ιδιαιτέρων αγώνων αυτής προς τας αιρέσεις- εξελθούσαι του θεωρητικού πεδίου αυτών ελάμβανον τώρα συγκεκριμένον χαρακτήρα και σημασίαν πρακτικήν, συνδεδυασμένως δε προς το απολυταρχικόν πρωτεϊόν και το αλάθητον, ετοποθετούντο το πρώτον ορθώς επί της πραγματικής βάσεως αυτών. Ο παπικός επεκτατισμός εσήμαινεν ου μόνον απορρόφησιν και αφανισμόν της Ορθοδοξίας, αλλά και κατάλυσιν της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και αφανισμόν της υποστάσεως και ιδιομορφίας του Ελληνικού Έθνους. Ο κίνδυνος διεγράφετο εξόχως μέγας και άμεσος. Ο Φωτιος, και εν τω προσώπω αυτού σύνολος η Ορθόδοξος Ανατολή, αντέδρασεν επαξίως των ιστορικών περιστάσεων και παραδόσεων. Η αρχή του Σχίσματος (867), όπερ παρά τας φιλενωτικές προσπάθειάς του Φωτίου (Συνοδος 879/80) έμελλε να συμπληρωθή οριστικώς τω 1054, ήτο ήδη γεγονός. Η οξυδερκής διάνοια του Φωτίου συνέλαβε και εστάθμισε θαυμασίως το όλον ζήτημα. Ο προφητικός οφθαλμός του διείδε σαφώς τον ολισθηρόν και επισφαλή δρόμον ον έμελλε να ακολουθήση περαιτέρω το παπικόν πρωτεϊόν, τας ποικίλας της πίστεως παραχαράξεις και τας παντοειδείς καταχρήσεις και την κατάπτωσιν καθόλου της μεσαιωνικής Δυσσεως, αίτινες εγένοντο πρόξενοι και άλλων αποσχίσεων, (Μεταρρύθμισις, Παλαιοκαθολικισμός) εν τοις κόλποις της Λατινικής Εκκλησίας. Η άμεσος και αποφασιστική δράσις αυτού, της οποίας αι λεπτομέρειαι είναι γνωσταί εις ημάς εκ της εκκλησιαστικής ιστορίας, έσωσε και την Ορθοδοξίαν και το αρρήκτως μετ' αυτής συνδεδεμένον και αμεσώτατα κινδυνεύον Ελληνικόν Έθνος.

* * *

Η ιερά φυσιογνωμία του Φωτίου δικαίως απετέλεσεν το ίνδαλμα της Ορθοδοξίας, περιβεβλημένη αιείζων και αιεί νεάζουσαν δια τον Ορθόδοξον κόσμον επικαιρότητα. Εις τα λαμπρά ίχνη του ιερού Πατρός εβάδισεν έκτοτε απαρατρέπτως η Ορθοδοξία. Εμπνεόμενοι υπό του παραδείγματος αυτού ήθλησαν υπέρ αυτής εσμός όλος ευσταλών αγωνιστών, Μιχαήλ Κηρουλάριος, Γρηγόριος Παλαμάς, Μάρκος Εφέσου ο Ευγενικός, Γεννάδιος ο Σχολάριος και πληθύς όλη διαπρεπών Ορθοδόξων ιεραρχών και άλλων πεπαιδευμένων και ελλογίμων ανδρών.

Αλλά και σήμεραν έτι Μακαριώτατε, και δη και υπέρ πάσαν άλλην εποχήν η ιερά του Φωτίου μορφή προβάλλει εξόχως επίκαιρος δια την Ορθοδοξίαν. Ο αιών τον οποίον διέρχεται σήμεραν η ανά τον κόσμον χριστιανοσύνη είναι ο αιών του λεγομένου διαχριστιανικού οικουμενισμού. Αι ανά τον κόσμο διεσπαρμένα και απεσχισμένα αλλήλων Εκκλησίαι (ο όρος ενταύθα καταχρηστικώς), ζώσαι εν μέσω περιβάλλοντος εξόχως υλιστικού και αντιμετωπίζουσαι ποικίλους και θανασίμους

εχθρούς εν τω πεδίω της εν τω κόσμω πνευματικής αποστολής των, προσέτι δε βιούσαι εντόνως το δράμα και το σκάνδαλον της διαιρέσεως και άποσχίσεως αυτών, ποθούσι και δικαίως εργάζονται υπέρ της εν αγάπη και εν πίστει ενότητος αυτών. Οντως δε το αίτημα της ενώσεως των Εκκλησιών είναι μέγιστον και ιερόν. Υπέρ τούτου εδεήθη ο Σωτήρ θερμώς προς τον Πατέρα αυτού ολίγον προ του μαρτυρικού του θανάτου. Η δε Ορθόδοξος Καθολική Εκκλησία δέεται συνεχώς υπέρ της των πάντων ενώσεως. Παρ' όλην όμως την σπουδαιότητα και ιερότητα του εν λόγω αιτήματος, η συμμετοχή εν τω οικουμενισμώ της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας δημιουργεί δι' εαυτήν πολλές δυσχερείας και ευθύνας και προβλήματα εξόχως δύσκολα και διαγράφει ωρισμένας απαρασαλεύτους προϋποθέσεις, άτινα πάντα πρέπει αύτη να έχη εν νω κατά τας οικουμενικάς της επαφάς. Και δη·

1) Οι μετέχοντες εις τας οικουμενικάς επαφάς Ορθόδοξοι χριστιανοί ουδόλως πρέπει να χάνουν εκ του οπτικού των πεδίου το γεγονός ότι η Ορθόδοξος Ανατολική Εκκλησία αποτελεί την γνησίαν και αληθή συνέχειαν της Μιας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας, της υπό του Χριστού επί του θεμελίου των Αποστόλων ιδρυθείσης. Και τούτο μεν δεν πρέπει ευκαίρως ακαίρως να διατυμπανίζουν ούτοι επιδεικτικώς και κομπαστικώς. Όταν όμως υπάρχει λόγος αποχρών, δεν πρέπει να διστάζουν όπως εν σεμνότητι και μετριοφροσύνη εξαίρουν ενώπιον του διαχριστιανικού κόσμου τα διαπιστευτήρια της Ορθοδόξου μητρός αυτών Εκκλησίας. Ενδεχομένη σιγή τούτων είναι ένοχος και από πάσης πλευράς ανεπίτρεπτος και ασυγχώρητος.

2) Συνδεδυασμένως προς τα ανωτέρω πρέπει πάση δυνάμει να αποκρούουν οι Ορθόδοξοι την περίφημον περί κλάδων θεωρίαν (Branch Theory), ήτις αποτελεί την σπονδυλικήν στήλην της εκκλησιολογίας της συγχρόνου Οικουμενικής Κινήσεως. Η Ορθόδοξος Εκκλησία δεν είναι μία των πολλών Εκκλησιών κατέχουσα μέρος μόνον της αποκαλυφθείσης θείας αληθείας και εν ίσω μέτρω και δη και παραλλήλως φερομένη προς τας άλλας Εκκλησίας, αλλ' είναι η πραγματική και μοναδική του Χριστού Εκκλησία, κατέχουσα αείποτε και διδάσκουσα ορθώς το σύνολον το περιεχόμενον της εξ αποκαλύψεως θείας αληθείας, όπερ διετήρησεν ασινές και αμόλυντον εν τη παραδόσει και συνειδήσει αυτής μέχρι σήμερα. Η αποδοχή της περί κλάδων θεωρίας θα εσήμαινεν αυτόχρημα ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΝ της Ορθοδοξίας.

3) Ο δογματικός μινιμαλισμός ο ενυπολανθάνων εν τω πνεύματι και χαρακτηρίζων τας τάσεις των συγχρόνων οικουμενικών φιλενωτικών προσπαθειών εγκρύπτει θανάσιμον κίνδυνον και ολεθρίαν παγίδα δια την Ορθοδοξίαν. Δι' αυτήν το δόγμα αποτελεί την σώζουσαν αλήθειαν της πίστεως, η αθέτησις της οποίας στερεί τον

άνθρωπον της σωτηρίας. Άπαντα τα δόγματα της πίστεως τα υπό της Εκκλησίας διδασκόμενα αποτελούν άλυσιν ενιαίαν και αδιάσπαστον, η απόσπασις δ' ουιουδήποτε εξ αυτών συνεπιφέρει και των υπολοίπων την κατάρρευσιν. Η διάκρισις των δογμάτων εις ουσιώδη και επουσιώδη, κύρια και δευτερεύοντα, ήτις γίνεται προς διευκόλυνσιν της ενώσεως, είναι διάκρισις εσφαλμένη και εκ Ορθοδόξου πλευράς απαράδεκτος. Την διάκρισιν ταύτην υιοθετήσασα η φιλειρηνιστική κίνησις Γεωργίου του Καλλίξτου την 17ην εκατονταετηρίδα απέτυχε παταγωδώς εις το ενωτικόν πείραμα αυτής. Αλλά και ο υποβιβασμός της σημασίας των δογμάτων εν τω πλαισίω του οικουμενισμού, ο εν τω προσώπω ενίων Ορθοδόξων Ιεραρχών και Θεολόγων αποτολμώμενος είναι ιστορικώς μεν άκριτος, εκκλησιολογικώς δε θανάσιμος. Τον υποβιβασμόν τούτον εξάρας ο ευσεβισμός (τέλος του 17ου αιώνος) απέτυχεν ομοίως εις τας ειρηνιστικάς του προσπαθείας.

4) Η άκριτος σπουδή περί την ένωσιν των Εκκλησιών οθενδήποτε προβαλλομένη αποτελεί ασύγγνωστον επιπολαιότητα, διατρανούσα έλλειψιν πείρας θεολογικής και ιστορικής και απάμβλυνσιν συναισθήσεως ορθοδόξου ευθύνης. Το Σχίσμα παρασκέυασαν ως είδομεν αιώνες πολλοί και ακολούθως εκραταίωσαν και επαγίωσαν βίος εκκλησιαστικός και παραδόσεις εκατονταετηρίδων. Ταύτα πάντα δεν είναι δυνατόν να αρθώσιν από στιγμής εις στιγμήν ως δια μαγείας και θαύματος. Χρειάζεται μακρότατον χρονικόν διάστημα συνετής και επιμελημένης εργασίας και άοκνων προσπαθειών. Οιαδήποτε ένωσις εν σπουδή συντελουμένη και δη και επί αθετήσει βασικωτάτων προϋποθέσεων και αρχών, δεν θα είναι ένωσις αλλ' εξωτερική συγκόλλησις Εκκλησιών, οικοδόμημα σαθρόν άνευ θεμελίου και επί της άμμου εκτισμένον.

5) Ο διατυμπανιζόμενος διάλογος της αγάπης, ο προβαλλόμενος ως πανάκεια του διεκκλησιαστικού δράματος του Χριστιανισμού, αποχωριζόμενος και αποκοπτόμενος της πραγματικής βάσεως αυτού, αποτελεί ματαιολογίαν και κενόσπουδον προσπάθειαν. Αγάπη, ναι! Υψίστη υποχρέωσις και καθήκον παντός χριστιανού. Ποία όμως αγάπη; Ο απλούς και άκαρπος συναισθηματισμός, ο εξαντλούμενος εις εναγκαλισμούς και μειδιάματα; Όχι! Αλλά αγάπη νευρώδης και αυστηρά, χωρίς συμβιβασμούς και υποχωρητικότητα, όταν ίδια πρόκειται περί ζητημάτων της σωζούσης θείας αληθείας. Η αγάπη προς την αλήθειαν δέον να είναι το πρώτιστον χρέος του Ορθοδόξου και το μέτρον δι' ου θα προσμετρή ούτος τας διεκκλησιαστικάς του επαφάς. Έρωσ Ορθοδοξίας πρωτίστως και κατόπιν τα υπόλοιπα. Αγάπα την Ορθοδοξίαν και πράττε ο,τι θέλεις.

6) Αλλά και η κατά κόρον διατυμπανιχομένη υπό τινων μυστηριακή κοινωνία των Εκκλησιών (Intercommunio) και εν αυτή έτι τη δογματική διαφορότητι και διαστάσει αυτών, αποτελεί αξιοθρήνητον άγνοιαν της Ορθοδόξου εκκλησιολογίας.

Η μυστηριακή κοινωνία είναι πάντοτε καρπός και έκφρασις της εν πίστει ενότητος της Εκκλησίας, το θρυλούμενον κοινόν ποτήριον της αγάπης, αποτελεί τόλμην τούτ' αυτό ιερόσυλον και βέβηλον. Και

7) Οιαδήποτε φιλενωτική Ορθόδοξος προσπάθεια δεν πρέπει να παραβλέπη το Ορθόδοξον φρόνημα και αισθητήριο του πληρώματος του Ορθοδόξου λαού. Ο Ορθόδοξος λαός είναι άγαν ευαίσθητος εις τα ζητήματα της πατρώας του πίστεως. Φρουρός και φύλαξ των Ορθοδόξων του παραδόσεων δεν θα διστάση με επί κεφαλής τους αξίους ποιμένας του να πατάξη αμειλίκτως και να σαρώση τα οιαδήποτε τερατώδη και αλλόκοτα κατασκευάσματα του οικουμενισμού. Ο ενδεχόμενος όμως κατασκανδαλισμός της Ορθοδόξου συνειδήσεως των πιστών αποτελεί ασύγγνωστον αμάρτημα και έγκλημα κατά της Ορθοδοξίας.

* * *

Μακαριώτατε,

Εν μέσω της δεινής συγχύσεως των πραγμάτων εν τοις πλαισίοις του συγχρόνου οικουμενισμού, εν τοις κόλποις του οποίου διαγράφονται πολλοί και ζοφεροί κίνδυνοι δια την πληρότητα της Ορθοδόξου ημών Εκκλησίας και πίστεως, προβάλλει σήμερον ενώπιον ημών η σεπτή μορφή του Μ. Φωτίου, ως φως παρήγορον και καθοδηγητικόν.

Τοιούτους ιερούς άνδρας χρειάζεται σήμερον η Ορθόδοξος Καθολική Εκκλησία. Τα αδέξια και επιδεικτικά τανύσματα των πτερυγών νεοσσιδέων τινών του συγχρόνου οικουμενισμού επιδεικτικώς ιπταμένων εις συμπόσια οικουμενικά και άλλα, εις ουδέν ωφελούσι, και ουδέν θετικόν αποφέρουσι. Δι' ο ας αναλάβωμεν εν εαυτοίς την φλογεράν αγάπην του ιερού Πατρός προς την Ορθοδοξίαν υπέρ της οποίας τοσούτον αξιοζήλως ήθλησε και ήτο έτοιμος να αγωνισθή μέχρι θανάτου. Να διατηρήσωμεν την Ορθοδοξίαν ημών, το καύχημα και το στήριγμα της Εκκλησίας ημών και του Έθνους μακράν πάσης αλλοιώσεως και παντός εν αμαρτίαις συμβιβασμού. Να αναλάβωμεν ευθαρσή την ομολογίαν αυτής εν μέσω αδελφών πλανωμένων ίνα επιλάμψη αυτοίς το αείζων φως και η διαυγής καθαρότης της, δι' ης η θεία Πρόνοια ηυδόκησε να την κατακοσμήση. Ο Μεγας Φωτιος, λοιπόν, έστω ημίν σύμβολον Ορθοδοξίας, αθλητής της πίστεως, παράδειγμα φωτεινόν εμπνέον ημάς εις τας μετά των ετεροδόξων σχέσεις μας, ίνα εν παντί προβάλλεται επαξίως και αναλάμπη το πανακήρατον κάλλος της Ορθοδοξίας προς δόξαν του εν Τριάδι Θεού!

**ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΥΠΟΣ,
1 Μαρτίου 1970,
ΕΤΟΣ Ι', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛ. 116**

Πηγή: impantokratoros.gr